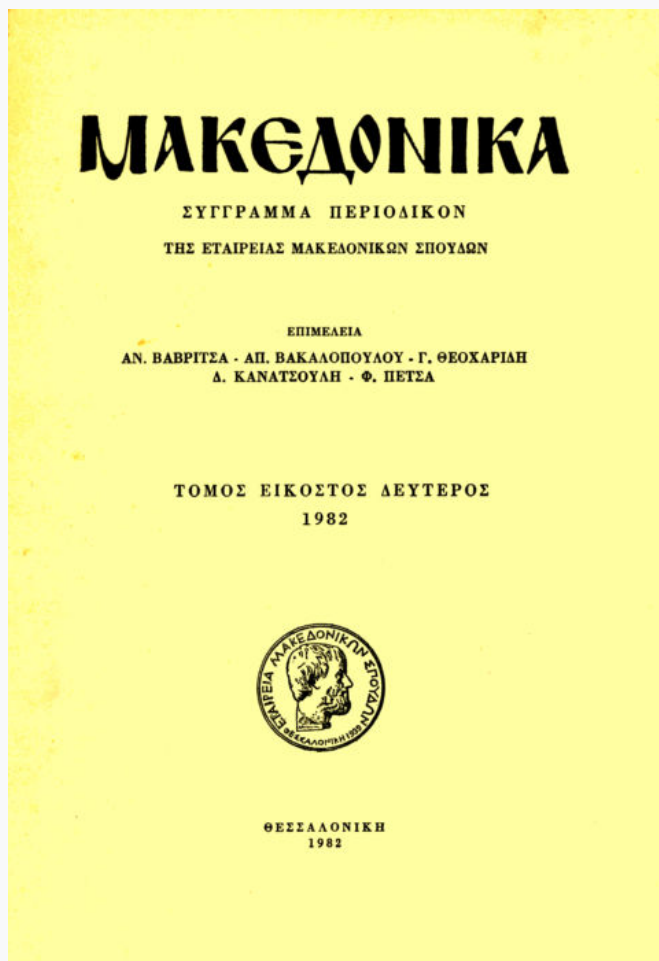

Makedonika

Vol 22, No 1 (1982)

Νικολάου Κ. Μάρτη, Η πλαστογράφηση της ιστορίας της Μακεδονίας

Κωνσταντίνος Αν. Βαβούσκος

doi: [10.12681/makedonika.546](https://doi.org/10.12681/makedonika.546)

Copyright © 2015, Κωνσταντίνος Αν. Βαβούσκος

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Βαβούσκος Κ. Α. (1982). Νικολάου Κ. Μάρτη, Η πλαστογράφηση της ιστορίας της Μακεδονίας. *Makedonika*, 22(1), 530–534. <https://doi.org/10.12681/makedonika.546>

τους σέ φυλές, ήταν οργανωμένοι και σέ συντεχνίες και κατά πόσο υπήρχε μιὰ τέτοια συντεχνία.

Κάποιες άβλεψεις, τέλος, πού παρατηρήσαμε δέ μειώνουν τή σημασία τοῦ ἔργου. Στό ἄρθρο «Λαϊκή ζωγραφική καί παιδικό σχέδιο», ἀριθμώντας τὰ μνημεία τῆς κοσμικῆς ζωγραφικῆς, ὁ Κ. Μακρής σημειώνει ὅτι στό σπίτι τοῦ Γεωργίου Σβάρτς ὑπάρχει ἀπεικόνιση τῆς Βιέννης. Ὅσο μπόρεσα νά πληροφορηθῶ ἀπό τὰ «Θεσσαλικά Ἀμπελάκια» τοῦ Ν. Μουτσόπουλου (Ἐπιθεώρηση Ἡώς, 1966, σ. 113-200), στό σπίτι τοῦ Δημήτρη Σβάρτς καί ὄχι τοῦ Γεωργίου ὑπάρχουν παραστάσεις πόλεων πού μποροῦν νά ταυτιστοῦν μέ τή Βιέννη ἢ τήν Πέστη (σ. 49-50). Ἐξάλλου στό σπίτι τοῦ Κανατσούλη στή Σιάτιστα δέν ἔχουμε μόνο τήν παράσταση τοῦ Διονύσου, ἀλλά μιὰ ὁλόκληρη σειρά μέ εἰκονικές παραστάσεις μύθων. Τέλος, τὸ σπίτι τοῦ Μαλιόγκα στή Σιάτιστα βρίσκεται δίπλα στοῦ Νερατζόπουλου καί ὄχι στοῦ Κανατσούλη, ὅπως ἀναφέρει. Στό σημεῖο αὐτὸ μέ μεγάλη εὐχαρίστηση ἀξίζει νά προσθέσουμε ὅτι τὸ σπίτι αὐτὸ, ἄλλοτε σὲ ἄθλια κατάσταση ὅπως γράφει καί ὁ Κ. Μακρής, τὸ τελευταῖο καλοκαίρι πέρασε στὰ χέρια τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας, πού ἀνέλαβε τὴν ἀναστήλωσή του καί τὴν ἀποκατάσταση τῶν τοιχογραφιῶν του.

Κάποια τελευταῖα λόγια χρειάζεται νά ποῦμε γιὰ τὴ βιβλιογραφία του καί τὶς πηγές του. Ἡ βιβλιογραφία θά μπορούσε νά χαρακτηριστεῖ ἐλλιπής, γιὰτί, ὅταν δέν τὴν παραλείπει τελείως, δέν παραθέτει ὅλα τὰ χρήσιμα στοιχεῖα. (Ἔτσι, γιὰ παράδειγμα, στό «Ὁ κτώχι καί Ψαλτήρι» κάνει μνεία γιὰ πρόσφατη μελέτη τοῦ Μ. Χατζιδάκη (σ. 355), χωρὶς ὅμως νά ἀναφέρει τὸν τίτλο τῆς). Φυσικά, καθὼς τὰ ἄρθρα προορίζονταν ἀρχικὰ γιὰ τὸ εὐρὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ, θά ἦταν λίγο κουραστικὸ νά δίνονταν ὅλα τὰ στοιχεῖα πού μόνο γιὰ τὸν εἰδικὸ μελετητὴ ἔχουν ἐνδιαιφέρον. Ὅμως σὲ μιὰ ἀναδημοσίευση, ὅπως στὴν προκειμένη περίπτωση, θά μπορούσε νά ὑπάρχει ἕνας πρόσθετος κατάλογος μέ τὰ βασικότερα ἔργα πού συμβουλευτῆκε ὁ συγγραφέας, ἰδιαίτερα ὅταν τὰ μνημονεῖει στό κείμενό του. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπιλογή τῶν ἐκδόσεων στό παράρτημα εἶναι ἀναμφίβολα χρήσιμη καί ἀπαραίτητη, κάποτε ὅμως ἀποδεικνύεται φτωχὴ γιὰ κάπως ἐπαρκέστερη πληροφόρηση.

ΜΕΛΕΠΟΜΕΝΗ Δ. ΚΑΝΑΤΣΟΥΛΗ

Νίκο λάου Κ. Μάρτη, Ἡ πλαστογράφηση τῆς Ἱστορίας τῆς Μακεδονίας. Ἀθήνα 1983, σελ. 1-186 (ἐκ τῶν ὁποίων αἱ σελ. 117-186 φωτογραφαί).

Ὁ Νικόλαος Μάρτης, ὁ ὁποῖος ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐπεφορτίσθη μέ κυβερνητικὰ καθήκοντα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μεγαλύτερά χρονικῆς διαρκείας ὑπῆρξαν τὰ τοῦ ὑπουργοῦ Βορείου Ἑλλάδος, Μακεδὼν ὁ ἴδιος (ἐκ τοῦ γραφικοῦ χωρίου Μουσθῆνη εἰς τὰς νοτίους παρυφάς τοῦ ὄρους Παγγαίου) καί ἀπόφοιτος τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, γνωρίζει καλὰ τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα του Μακεδονίαν, ὅπως ἄλλωστε τὴν γνωρίζουν καλὰ ὅλοι οἱ γηγενεῖς Μακεδόνες, καί γνωρίζει καί ὅσα προβλήματα ἔχουν δημιουργηθῇ περὶ αὐτὴν καί εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καί προπαντὸς εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Εἶναι φυσικὸν λοιπὸν νά αἰσθάνεται πολὺ ἄσχημα ὅταν πληροφορηθῇ ὅτι διατυποῦνται (καί διδάσκονται) ἐπισήμως καί προβάλλονται διεθνῶς θεωρίαι (μέσθ καί καλοπίστων τρίτων), συμφώνως πρὸς τὰς ὁποίας «Μακεδόνες» δέν εἶναι οὔτε αὐτός, οὔτε οἱ συγγενεῖς του, οὔτε οἱ φίλοι καί γνωστοί του, οὔτε οἱ πρόγονοι ὧν αὐτῶν, ἀλλ' ἀντιθέτως οἱ κατοικοῦντες ὠρισμένως πέραν τῶν βορείων συνόρων τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχίας, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν κατόπιν τούτου πολὺ φυσικὸν νά ἔ-

χουν εθνολογικά βλέψεις ἐφ' ὅλης τῆς Μακεδονίας, συνεπῶς (καὶ ἰδίᾳ) καὶ ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς, τὴν ὁποίαν ἄλλωστε καὶ ἀποκαλοῦν «Μακεδονίαν τοῦ Αἰγαίου», δηλ. παραλιακὸν τμήμα τῆς ὅλης Μακεδονίας.

Αἱ θεωρίαι αὐταὶ ἀναλόγως τῶν εἰδικωτέρων κέντρων ἐκ τῶν ὁποίων ἐκπορεύονται διδουν διαφόρους διαστάσεις εἰς τὸ θέμα, αἱ ὁποῖαι ἀποτυπώνονται εἰς τοὺς διαφόρους χάρτας, οἱ ὁποῖοι δημοσιεύονται σχετικῶς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δημιουργεῖται εἰς βάρος τῆς ἐλληνικῆς Μακεδονίας «ἀλυτρωτικόν» ζήτημα μὲ σκοπὸν νὰ πεισθοῦν ὅλοι ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς (ἐλληνικῆς) «Μακεδονίας» οὔτε ἦσαν οὔτε ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι, ἔστω κατὰ πλειοψηφίαν, Ἑλῶνες. Πράγματι, κατὰ διαφόρους τρόπους τεμαχίζεται ἡ ἱστορία τῆς Μακεδονίας καὶ διδάσκεται ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Μακεδόνες δὲν ἦσαν Ἑλλήνες καὶ οἱ σημερινοὶ (πλὴν Λαζῶν, Ποντίων καὶ λοιπῶν προσφύγων) δὲν ἀποτελοῦν τὴν πλειοψηφίαν τῶν «γηγενῶν» κατοίκων τῆς Μακεδονίας. Βέβαια ὑπάρχει καὶ μεταξὺ τῶν θεωριῶν τούτων περαιτέρω ἐσωτερικὴ διαφοροποίησις, διότι κατὰ τὰς μὲν αὐτοὶ ὅλοι εἶναι «Μακεδόνες», κατὰ τὰς δὲ αὐτοὶ ὅλοι εἶναι «Βούλγαροι», μὲ συνέπειαν νὰ δημιουργηθῇ διαμάχη, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν κατὰ τοὺς μὲν καὶ οἱ κάτοικοι τῆς βουλγαρικῆς Μακεδονίας (Μακεδονίας τοῦ Πιρίν) εἶναι «Μακεδόνες», κατὰ τοὺς δὲ ὅλοι οἱ αὐτοαποκαλούμενοι «Μακεδόνες» τῶν Σκοπίων εἶναι Βούλγαροι. Ἐν πάσῃ ὁμως περιπτώσει ἀπὸ ἐλληνικῆς πλευρᾶς πᾶσαι αἱ θεωρίαι αὐταὶ καταλήγουν εἰς τὴν ἀρνήσιν, μεγάλῃν ἢ μικράν, τῆς ἐλληνικότητος γενικῶς τῆς Μακεδονίας καὶ εἰδικώτερον τῶν Μακεδόνων, μέχρι σημείου ὥστε εἰς μερικὰς ἀκραίας ἐκ τῶν θεωριῶν τούτων νὰ ἀναφέρεται ὅτι ἀργὰ ἢ γρήγορα ὁλόκληρος ἡ Μακεδονία, ἡ ὁποία κατ' αὐτὰς διηρέθη τὸ 1912-1913 λόγῳ κρατικῶν σκοπιμοτήτων εἰς διάφορα τμήματα, τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν τὴν ἐλληνικὴν, σερβικὴν καὶ βουλγαρικὴν καταπίεσιν, θὰ γίνῃ ἐν ἀνεξάρτητον καὶ κυρίαρχον (σλαβικόν) κράτος μὲ πρωτεύουσιν τὴν Θεσσαλονίκην.

Ὅλα αὐτὰ ὡδήγησαν τὸν Νικόλαον Μάρτην εἰς τὴν ἐκπόνησιν τῆς ὑπὸ κρίσιν ἐργασίας, ἡ ὁποία φαίνεται σαφὲς ὅτι ἀποτελεῖ τὴν ἐκρῆξιν τοῦ ἐλληνομακεδονικοῦ συναισθημάτων του. «Ἡ ἱστορία τῆς Μακεδονίας πλαστογραφεῖται» γράφει εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τοῦ προλόγου του, ὑπὸ μορφήν κραυγαλέας διαμαρτυρίας, καὶ σπεύδει εὐθὺς ἀμέσως νὰ προσθήσῃ: «ὡς Μακεδὼν καὶ ὡς πρῶην ὑπουργὸς Βορείου Ἑλλάδος ἐθεώρησα χρέος μου νὰ ἐνημερώσω τὴν ἐλληνικὴν καὶ διεθνὴ κοινὴν γνώμην γιὰ τὸ ἀνυπόστατον τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν πλαστογράφων καὶ γιὰ τὸ ἱστορικὸν τῆς παραποίησης τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας», διὰ νὰ συνεχίσῃ γράφειν ὅτι «δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ δημιουργία ἐθνότητος (ἐννοεῖται τῆς «μακεδονικῆς», ἐκδόσεως Σκοπίων) μὲ κυβερνητικὰς ἀποφάσεις καὶ μὲ τὴν οἰκιστοποίησιν τοῦ ὀνόματος, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς πολιτιστικῆς κληρονομιάς ἄλλων λαῶν». Κατόπιν τούτων ὁ Νικόλαος Μάρτης διατυπώνει μὲ ἀκρίβειαν τὸν σκοπὸν τῆς ἐργασίας του: θέλει νὰ πείσῃ καὶ τοὺς πλέον κακοπίστους καὶ δὴ μὲ ἀδιάφυστα στοιχεῖα περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἰσχυρισμῶν, τοὺς ὁποίους δι' ὅλης τῆς ἐργασίας του προβάλλει πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἐπιχειρουμένης πλαστογραφίας.

Τὸ ἐγγεῖρημα τοῦ Νικόλαου Μάρτη, ὅσον καὶ ἂν δι' ἡμᾶς τοὺς Μακεδόνες καὶ τοὺς Ἑλλήνας γενικώτερον, φαίνεται εὐκολον, ὥς ἀναγόμενον εἰς αὐτονόητον κατάστασιν πραγμάτων, ἀντικειμενικῶς ἐμφανίζεται σοβαρόν, διότι ὑπάρχει μεγάλη βιβλιογραφικὴ (ἰδίᾳ νεοσλαβικὴ) ἐπὶ τοῦ θέματος κίνησις καὶ ὥς ἐκ τούτου ἡ ἀνάληψις τῆς εὐθύνης αὐτοῦ προϋπέθετε χρόνον καὶ κόπον καὶ ποικίλης φύσεως (ἱστορικὴν, ἐθνολογικὴν, γλωσσολογικὴν κ.λ.) καὶ μεγέθους ἐρευναν. Ὁ Νικ. Μάρτης ὁμως δὲν εἶχε πρόθεσιν νὰ ἀσχοληθῇ μὲ καθαρὰν ἐπιστήμην, ἀλλ' ἀντιθέτως νὰ χρησιμοποίησιν εὐρήματα, ὑπὸ μορφήν πραγματικῶν γεγονότων, ἐκ διαφόρων πηγῶν, ἀρχαίων, μέσων καὶ νεωτέρων ἀντιλούμενα, τὰ ὁποῖα χωρὶς νὰ παύουν νὰ εἶναι ἐπιστημονικὰ ἔχουν τὴν χάριν διὰ ὑποπίπτουν ἀμέσως

και δη κατά τρόπον έντυπωσιακόν εις την αντίληψιν του αναγνώστου, ό όποιος έχει, κατ' αυτόν τόν τρόπον, άμέσως ένωπιόν του ζωντανήν πραγματικήν κατάστασιν. Τουτό εξηγεΐ Ισως και την έλλειψιν πληρεστέρας επί του θέματος βιβλιογραφικής ενημερώσεως. 'Ο Νικόλαος Μάρτης δέν έχει άντιγιογκοσλαβικόν πάθος (τουτό άλλωστε συμβαίνει με όλους τούς 'Έλληνας). 'Αντιθέτως την υπό κρίσιν εργασίαν του προσφέρει εις τόν βομόν της έλληνογιογκοσλαβικής φιλίας, την όποιαν και έξυμνει και θέλει νά προστατεύσῃ. 'Εν τῇ ρύμῃ όμως τοῦ (γραπτοῦ) λόγου του γράφει ότι «με τούς Γιουγκοσλάβους πάντοτε βρεθήκαμε κοντά ό ένας στόν άλλο στίς δύσκολες στιγμές της 'Ιστορίας», ένθ' προφανώς ήθελε νά μνημονεύσῃ τοὺς Σέρβους, διότι έκ τῶν σημερινῶν Γιουγκοσλάβων οί μὲν Κροάται και Σλοβένοι ἦσαν μέχρι τὸ 1919 μέλη της αὐστροουγγρικής μοναρχίας, γνωστῆς διὰ τὰ ἔναντι της 'Ελλάδος αἰσθήματά της, οί δὲ «Μακεδόνες» ἦσαν μέχρι μὲν τὸ 1944 ἀνόμωτοι ὡς «Μακεδόνες», σταθερῶς θεωρούμενοι μέχρι τότε ὑπὸ μὲν τῶν Βουλγάρων ὡς Βούλγαροι, ὑπὸ δὲ τῶν Σέρβων ὡς Σέρβοι, ἔκτοτε δὲ και μέχρι της σήμερον ἀποτελοῦν τὸ κύριον κέντρον τῶν περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀνθελληνικῶν πάσης φύσεως ἐνεργειῶν.

Τὰ εὐρήματα τοῦ Νικολάου Μάρτη, ειδικώτερον, ἀντιλοῦνται πλουσιοπαρόχως κυρίως έκ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, έκ τῶν συγχρόνων ἀνασκαφῶν, τὰ πορίσματα τῶν ὁποίων ἀξιοποιοῦνται και ἀξιολογοῦνται εις μέγαν βαθμόν, και έκ τῶν νεωτέρων πολιτικῶν ἐξελιξέναι εις τὸν χρόνον της χερσονήσου τοῦ Αἴμου. Εἶναι ἀλλήθες ότι ό Νικόλαος Μάρτης δέν ὑπεισέρχεται εις ἀκριβολόγους ἐπιστημονικάς ἀναλύσεις και παρατηρήσεις, ἐπιδίδεται ὁμως με δύναμιν εις τὴν παράθεσιν γεγονότων, ἱστορικῶν, ἔθνολογικῶν και πολιτικῶν, προβαίνων εις ἐκτιμήσεις και ἰδεολογικῶν ἀκόμη ἐκδηλώσεων παλαιωτέρων και προσφάτων, πολλές τῶν ὁποίων γνωρίζει ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως λόγω τῶν ρόλου, τὸν ὅποιον διεδραμάτισε μέχρις ἐσχάτων εις τὸν πολιτικόν στίβον της 'Ελλάδος.

'Η εργασία τοῦ Νικολάου Μάρτη θά ἦτο δυνατόν νά ἐπεκταθῇ περισσότερον και ἐπιστημονικώτερον εις τὰ ἐπιχειρήματα τῶν Σκοπιανῶν, τὰ ἀναφερόμενα εις τὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων, διὰ τὴν ὁποίαν ό Σκοπιανό λέγουν ότι δέν ἦτο ἑλληνική (κατ' αὐτοὺς ἡ γλῶσσα τῶν Μακεδόνων βασιλέων, ἡ ὁποία ἦτο ἑλληνική, δέν παίζει ρόλον, ἀφοῦ δέχονται ότι ἡ δυναστεία ἦτο ἑξελληνισμένη), ὡς ἐπίσης θά ἦτο δυνατόν νά συζητηθῇ περισσότερον και ἐπιστημονικώτερον ἡ ἔθνολογική σχέσις τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων πρὸς τοὺς 'Υλλυριοὺς, ἀφοῦ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν Σκοπιανῶν ἀποσκοποῦν εις τὴν ἀπόδειξιν ότι οί Μακεδόνες δέν ἦσαν 'Έλληνες, ἀλλὰ 'Υλλυριοί, Θράκες, Θρακοῦλλυριοί κ.λ. Πάντα ταῦτα ὁμως χωρὶς νά τὰ ἀγνοῇ παντελῶς, τὰ ἔτοιποῦσεν ἐπὶ ἄλλης βάσεως, διότι αὐτὸς (ό Μάρτης) ὡς νομικός ἠθέλησε νά παραθέσῃ γεγονότα και νά καταστήσῃ αὐτὰ ἀδιάμφευτα (κατὰ τὴν φρασολογίαν του) με πλῆθος μαρτυριῶν περὶ αὐτῶν. Τοιουτοτρόπως ἡ πραγματικότης κυριαρχεῖ εις τὴν εργασίαν του. 'Εξ αὐτῆς προκύπτουν δύο ἐρωτήματα ἀποφασιστικῆς σημασίας: 1) Πῶς ἦτο δυνατόν οί ἀρχαίοι Μακεδόνες νά ἦσαν ἢ νά ἠσθάνοντο Σλάβοι ἢ ἀπλῶς νά ὁμιλοῦν σλαβικά ὀκτώ-έννέα αἰῶνας πρὸ της καθόδου τῶν Σλάβων εις τὴν χερσονήσον του Αἴμου; 'Αλλῶς βεβαίως ἂν δεχθῶμεν διὰ της εις ἄτοπον ἀπαγωγῆς ότι οί ἀρχαίοι Μακεδόνες ἐξεσλαβίσθησαν ἐν συνεχείᾳ (ἅπαντες), ἀλλὰ τοῦτο θά ἔπρεπε νά συμβῇ πολλοὺς αἰῶνας μετὰ, χωρὶς νά μεταβάλῃ τὸν ἔθνολογικόν χαρακτήρα αὐτῶν, ὅπως συνέβη με τοὺς Βοσνίους, οί ὅποιοι ἐξεσλαβίσθησαν μὲν, ἀλλὰ εἶναι Σέρβοι και οὐχί Τοῦρκοι. Εἶναι δυνατόν λοιπόν ό Σκοπιανοί νά δεχθοῦν ότι εἶναι 'Έλληνες ἐκσλαβισμένοι; Καί κάτι ἄλλο. 'Η περιοχή τῶν Σκοπίων, ὡς γνωστόν, εἶναι ἡ ἀρχαία Δαρδανία. Πῶς κατήχησε και αὐτὴ νά λέγεται «Μακεδονία»;

Και περαιτέρω: 2) πῶς ἦτο δυνατόν νά αἰσθάνονται Σλάβοι, οί λεγόμενοι σλαβόφωνοι της νεωτέρας Μακεδονίας, όταν αὐτοί ἀκριβῶς ἦσαν οί πρόμαχοι τοῦ μακεδονικοῦ

Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα (ὅλοι σχεδὸν οἱ γηγενεῖς ὀπλαρχηγοὶ μας, ὅπως οἱ Κώτας, Γκόνος, Μητρούσης, Κύρου, Νταλίπης κ.λ. ἦσαν σλαβόφωνοι) καὶ οἱ φανατικώτεροι ἔχθροι τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων (τότε οὐδαμοῦ ἀνεφέροντο «Μακεδόνες», ἀλλὰ μόνον Ἕλληνες, Σέρβοι, Βούλγαροι, Μαυροβούνιοι, Ρουμάνοι, ὅπως ἄλλωστε καὶ ἡ Συνθήκη τοῦ Βερολίνου μνημονεύει), τοὺς ὁποίους αὐτοὶ οὗτοι οἱ Βούλγαροι ἀπεκάλουν «γραικομάνους»;

Ὁ Νικόλαος Μάρτης θὰ πρέπει νὰ ἐκοπίασε πολὺ εἰς τὴν συλλογὴν ὧων τῶν ὑπ' αὐτοῦ παρατιθεμένων στοιχείων. Ὁ κόπος τοῦ ὅμως θὰ ἦτο εὐχάριστος. Ἀγωνιστὴς αὐτὸς εἰς ὅλους τοὺς πολέμους, τοὺς ὁποίους ὑπεγρεῶθη νὰ δώσῃ ἡ Ἑλλάς τὰ τελευταῖα ἔτη, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὀρθωδῇσῃ προκειμένου νὰ μετὰσχῃ εἰς ἄλλην μάχην ἐπὶ ἄλλου πεδίου.

Ἄς ἴδωμεν ὅμως πλησιέστερον τὸ περιεχόμενον τῆς ὑπὸ κρίσιν ἐργασίας. Μετὰ τὸν πρόλογον, εἰς τὸν ὅποιον ἐκτίθενται ἐν συντομίᾳ (σελ. 1-2) οἱ σκοποὶ αὐτῆς, ἀκολουθεῖ (Β') Εἰσαγωγή (σελ. 3-10), εἰς τὴν ὁποίαν ἐκτίθεται τὸ ἱστορικὸν τῆς ἐπιχειρηθεῖσας πλαστογραφίας τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας καὶ παρατίθενται εἰς ἀδράς γραμμὰς οἱ στηρίζοντες αὐτὴν ἰσχυρισμοὶ καὶ αἱ πολιτικαὶ ἀποφάσεις τῶν Γιουγκοσλάβων κομμουνιστῶν διὰ νὰ ἀκολουθῇσῃ εἰς ἀδράς ἐπίσης γραμμὰς ἡ ἀντίκρουσις τῶν ἰσχυρισμῶν τούτων διὰ τῆς ἐπικλήσεως τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τῆς ἐποποιίας τοῦ Ἀλεξάνδρου, τῆς ἐπιδράσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς δράσεως τῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, περὶ τῆς ἐλληνικότητος τῶν ὁποίων παρατίθενται πολλὰ ἐπιστημονικὰ μαρτυρία καὶ πρόσφατα ἐπιχειρήματα ἐκ τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν ἔλαβε σχετικῶς τὸ Βατικανόν.

Ἐπακολουθεῖ κεφάλαιον (Γ') περὶ τῶν ριζῶν καὶ τῆς ἐλληνικῆς καταγωγῆς τῶν Μακεδόνων, εἰς τὸ ὅποιον ἡ ἔρευνα ἀνάγεται (συνοπτικῶς πάντοτε) μέχρι καὶ τῆς μυθολογίας. Εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτό, ἀφοῦ γίνῃ ἰδιαίτερα ἔρευνα ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας, παρατίθενται ἱστορικὰ πηγὰ περὶ Μακεδονίας καὶ περὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν Μακεδόνων εἰς τὴν θρησκευτικὴν καὶ πολιτιστικὴν ζωὴν τῶν ὑπολοίπων Ἑλλήνων, ἐν συναρτήσει πρὸς τὴν σχετικὴν μαρτυρίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἰδιαίτερος ἐμερίμνησεν ὁ συγγραφεὺς διὰ τὴν προβολὴν τῶν εὐρημάτων ἐκ τῶν προσφάτων ἀνασκαφῶν εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους τῆς Μακεδονίας (Δίον, Βεργίνα, Πέλλαν, Σίνδον) μὲ τὰ ὁποῖα ἐνισχύει τὴν κατὰ τὰ ἄλλα γνωστὴν ἐλήθειαν περὶ τῆς πολιτιστικῆς παρουσίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὰς μακεδονικὰς περιοχὰς τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ Βουλγαρίας. Ἰδιαίτερον τμῆμα ἀφιερώνεται εἰς τὸ περίφημον ρητορικὸν σχῆμα τοῦ Δημοσθένους, εἰς τὸ ὅποιον ὁ Φίλιππος ἀποκαλεῖται βάρβαρος. Ἐδῶ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προστεθῇ, α) ὅτι ὁ Δημοσθένης εἰς τὸν Κατὰ Φιλίππου (Γ', 31), λέγων ὅτι «ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ Φιλίππου καὶ ὧν ἐκεῖνος πράττει νῦν, οὐχ οὕτως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ Ἑλληνας ὄντος, οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς Ἑλλήσιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρων ἐντέθεν δδεν καλὸν εἰπεῖν», δὲν κάμνει τίποτε ἄλλο ἀπὸ τοῦ νὰ ψέγῃ τὰς πράξεις τοῦ Φιλίππου, τὰς ὁποίας χαρακτηρίζει ὡς μὴ ἀξίας Ἑλλήνων, ἀλλὰ τοῦ χειροτέρου βαρβάρου, δηλ. δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀνεγνωρισμένην παρ' ὧων ἐλληνικὴν καταγωγὴν τῶν Μακεδόνων, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκπολιτιστικὴν τῶν καθυστέρησιν (βλ. H. G. Wells, Παγκόσμιος Ἱστορία, Α', σελ. 439), αὐτὴν δὲ τὴν ἐννοίαν πράγματι εἶχεν ἡ λέξις «βάρβαρος». Διότι, πράγματι, βάρβαρος ἔθεωρεῖτο ὁ μὴ μετέχων τῆς παιδείσεως τῆς ἐλληνικῆς, δηλ. ὁ ἀπαιδεύτος, ὁ ἄεστος καὶ οὐχ ὁ μὴ Ἑλλήν ἐν γένει. Τοῦτο βεβαίως ὁ Ἰσοκράτης ὁ Ἀθηναῖος εἰς τὸν Πανηγυρικόν του (βλ. ἐκδ. Παπύρου, ἀρ. 64, Ἀθῆναι 1939, παρ. 50, σελ. 34), ὅταν λέγῃ ὅτι «τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα πεποίηκε μηκέτι τοῦ γένους, ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖν εἶναι καὶ μᾶλλον Ἑλλήνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παιδείσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας».

Εἰς τὸ ἐπόμενον (Δ') κεφάλαιον γίνεται λόγος περὶ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς ἑλληνιστικῆς ἐν γένει περιόδου, μὲ στοιχεῖα τὰ ὅποια καὶ ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς συνέλεξε ἐκ τοῦ Μουσείου τοῦ Κουβέιτ. Εἰς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον παρατίθενται μαρτυρίαι περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἐκ θρησκευτικῶν πηγῶν (Παλαιὰ Διαθήκη-Κοράνιον). Ἐν συνεχείᾳ γίνεται σύντομος λόγος περὶ τῆς Μακεδονίας μετὰ τὴν ἀρχαιότητα (κεφ. ΣΓ') μὲ μαρτυρίας Σλάβων ἱστορικῶν καὶ περὶ τῶν ἀγώνων τῶν Μακεδόνων διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν των (κεφ. Ζ'), τοὺς ὁποίους ὁ συγγραφεὺς παρακολουθεῖ συνοπτικῶς ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπαναστάσεως τοῦ 1495 μέχρι καὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ 1912, εἰς αὐτοὺς δὲ ἐντάσσει καὶ τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα, εἰς τὸν ὅποιον θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προσθέσῃ μεγαλύτεραν ἑκτασιν ἀφιερῶντων ἰδιοῦ κεφάλαιον λόγῳ τῆς σημασίας του καὶ τοῦ ρόλου, τὸν ὅποιον διεδραμάτισαν εἰς αὐτὸν οἱ σλαβόφωνοι περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο ἤδη λόγος.

Μετὰ ἀπὸ τὰ ἐκτεθέντα ἀκολουθοῦν τρία κεφάλαια: 1) Τὸ Η' μὲ γεγονότα εἰς τὴν Μακεδονίαν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν της, εἰς τὸ ὅποιον γίνεται λόγος περὶ τῶν ἐντελῶς προσφάτων ἐξελίξεων, αἱ ὁποῖαι ὠδήγησαν εἰς τὴν ἰδρύσιν καὶ ἡ ἐυρηματικὴ ἐπιχειρηματολογία τοῦ συγγραφέως ἐνισχύεται διὰ πειστηρίων ἀπτόν.

Ἡ ὅλη ἐργασία κλείνει μὲ ἐπίλογον, εἰς τὸν ὅποιον ἀναφέρεται τὸ ἀπὸ ἑλληνικῆς; πλευρᾶς ἐπιτευχθέν ἔργον πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς κατὰ τῆς Μακεδονίας ἐπιβουλῆς καὶ μὲ ὑπόμνησιν πρὸς πάντας τοῦ ἐξόχως ἑθνικοῦ ἐνδιαφέροντος, τὸ ὅποιον παρουσιάζει τὸ θέμα τοῦτο.

Ἡ ὅλη ἐργασία πλαισιοῦται ἀπὸ ἰδιαίτερον τμήμα μὲ 77 φωτογραφίας, μετὰ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἔγχρωμοι, μὲ τὰς ὁποίας καὶ αὕτη πλουτίζεται καὶ ἡ ἐυρηματικὴ ἐπιχειρηματολογία τοῦ συγγραφέως ἐνισχύεται διὰ πειστηρίων ἀπτόν.

Ὁ Νικόλαος Μάρτης προσφέρει τὴν ἐργασίαν του αὐτὴν ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας του. Τὰ στοιχεῖα τὰ ὅποια αὕτη περιέχει λόγῳ τοῦ βάρους τῆς πραγματικῆς τῶν ὑποστάσεως ἀποτελοῦν ἀποφασιστικὴν, ἀλλὰ εὐπρεπῆ ἀπάντησιν εἰς τὰς θεωρητικὰς κατασκευὰς τῶν νεοδημῶν Μακεδόνων, πρὸς τοὺς ὁποίους ἄλλωστε ἡ ὅλη ἐργασία ἀποτελεῖ καὶ φιλικὴν χειρονομίαν καλῶν σχέσεων. Δι' ὅλους τοὺς ἐκτεθέντας λόγους ἡ ἐργασία τοῦ Νικολάου Μάρτη ἀποτελεῖ ἑθνικὴν προσφοράν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝ. ΒΑΒΟΥΣΚΟΣ